

V. VARLAJ, *Klek*

1966, 5. — *Isti*, Tridesetgodišnjica muzeja Varaždinskih Toplica, *ibid.*, 1968, 3. — *L. Dobronić*, Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegova doba, Zagreb 1971. — *B. Vikić-Belančić* i *M. Gorenc*, Završna istraživanja antičkog kupališnog kompleksa u Varaždinskim Toplicama, *VjAM*, 1970, 4. — *M. Gorenc*, Antičko kiparstvo jugoistočne Štajerske i rimska umjetnost Norika i Panonije, *ibid.*, 1971, 5. — *B. Vikić-Belančić*, Prilog istraživanju antičkog naseobinskog kompleksa u Varaždinskim Toplicama, *ibid.*, 1972 — 73, 6–7. — *L. Šaban*, Povijest orgulja župne crkve u Varaždinskim Toplicama, *Kaj*, 1974, 11. — *I. Lentić-Kugli*, Arhitektura u povijesnoj urbanoj cjelini Varaždinskih Toplica, *Arhitektura*, 1975, 154. — *M. Gorenc* i *B. Vikić*, Varaždinske Toplice — Aquae Iasae u antičko doba, *Varaždinske Toplice* 1980. — *J. Meder*, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992. — *M. Obad Šćitaroci*, Hrvatska parkovna baština, Zagreb 1992. A. Ht.

VARGA, Gjuro, fotograf (Kőszeg, Mađarska — Zagreb, ?). God. 1878–93. samostalno vodi fotografski atelje »Braća Varga, Zagreb–Velika Kaniža« (brat Ivan vjerojatno vodi drugi atelje u Mađarskoj), a 1893–1904. radi zajedno s bratom u novom zagrebačkom ateljeu. Snima portrete uglednih zagrebačkih osoba (Marija Prikril, 1878; Dragica Freudreich, oko 1880; Ljerka Šram, 1890; Marija Ružička-Strozzi, oko 1904) u kojima postiže klasičnu jednostavnost i čistoću forme. Jedan od najistaknutijih predstavnika zagrebačke portretne fotografije 80-ih i 90-ih godina XIX. st.

LIT.: *N. Grčević*, Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj, Zagreb 1981. — *M. Tonković* i *V. Maleković*, Fotografija u Hrvatskoj 1848–1951 (katalog), Zagreb 1994. N. Gć.

VARGA, Marija, slikarica (Lug kraj Belog Manastira, 9. III. 1936). Diplomirala na Akademiji u Beču 1961. Slika lirske krajolike, mrtve prirode i figuralne kompozicije (*Rit III*, 1976; *Paketi II*, 1979; *Krajolik*, 1982). Bavi se ilustriranjem knjiga. Samostalno izlagala u Splitu, Zagrebu, Bolzanu i Osijeku.

VARLAJ, Vladimir, slikar i grafičar (Zagreb, 25. VIII. 1895 — 15. VIII. 1962). Polazio Školu za crtanje, grafiku i slikarstvo T. Krizmana 1911/12; studirao na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu 1913/14; boravio u Pragu 1918. Prvi put izlagao 1919. na VII. izložbi Proljetnoga salona u Zagrebu. God. 1933. upisao se na Akademiju, koju završava 1934. U okviru Proljetnoga salona čine V. Varlaj, V. Gecan, M. Trepše i M. Uzelac uđu skupinu, koja je čvršće od ostalih suvremenih hrv. slikara vezana uz kubističke i ekspresionističke metode izražavanja. Prolazeći kubističku fazu Proljetnoga salona, V. ostaje u cijelom svojem daljem slikarstvu privržen plastično-konstruktivnom izražavanju, uz povremeno priklanjanje ekspresionizmu (*Crvena kuća*, 1923). Na temelju Cézan-

neovih pouka ulazi u strukturu volumena, traži osnovne oblike i gradi prostor najvećom mogućom disciplinom i jednostavnošću. Čistim i jasnim crtežom sređuje detalje motiva u paralelne nizove sve do dalekih obzorja. To dolazi podjednako do izražaja na prikazima livada, valovitih oranica i zelenih ploha šuma, te na panoramskim prikazima gradske periferije s tvornicama, mostovima i naseljima (*Tvornica ulja*, 1929). Boja koju primjenjuje u diferenciranju volumena više je simbolična nego realno-deskriptivna, više pobuđuje doživljaj nego što ga doslovno prenosi. U prozračnome akvarelu, kojime najradije slika, nižu se čisti crveni, žuti i modri tonovi u suptilne kromatske skladove. Svoj intimni doživljaj motiva sugerira ugođajem smirenosti i tišine u duhu poetike magičnoga realizma (*Jesenji pejzaž*, 1922; *Klek*, 1926; *Klek u jeseni*, 1927). Varlajeva tumačenja krajolika primorja (Vrbnik, Baška, Bakar), Dalmacije (Hvar) i predjela oko Velebita osebujna je pojava u hrv. pejzažnom slikarstvu trećega desetljeća (neokubistički *Vrbnik*, 1921). U idućem razdoblju slika mrtve prirode (*Čup s voćem*, 1939; *Mrtva priroda s voćem*, 1942; *Mrtva priroda*, 1944). Izlagao je redovito na Proljetnome salonu i u sklopu »Grupe nezavisnih«. Retrospektivna izložba priređena mu je u Zagrebu 1969.

LIT.: *M. Bašičević*, Između impresionizma i apstraktno umjetnosti, *Krugovi*, 1953, 6. — *B. Gagro*, Slikarstvo Proljetnog salona, *ŽU*, 1966, 2. — *V. Maleković*, Ekspresionizam i hrvatsko slikarstvo (katalog), Zagreb 1980. — *G. Gamulin*, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, I, Zagreb 1987. — *T. Maroević*, Vladimir Varlaj (katalog), Zagreb 1993. R.

VARVARIA → BRIBIR

VASILJEVIĆ, Branko, urbanist i arhitekt (Zagreb, 25. III. 1921 — 2. II. 1990). Arhitekturu završio u Zagrebu 1946 (J. Seissel). Djelovao u APZ-u; 1947. sudjeluje u osnivanju Urbanističkoga instituta Hrvatske, a 1958. osniva urbanističko-projekttni biro AR-59 gdje je ravnatelj od 1962. Izradio je (sa suradnicima) direktivne regulacijske osnove za Varaždin (1948), Slavonski Brod (1948), Ploče (1954); generalne urbanističke planove Siska (1948), Slavonskoga Broda (1955), Velike Gorice (1957), Samobora (1960), Sesveta (1969), Virovitice (1970) te mnogobrojne provedbene urbanističke planove stambenih naselja u Čakovcu (Golobetka), Sisku (Zibel), Velikoj Gorici (Kolarovo), Sesvetama (Brestje) i Zagrebu (Kuniščak, Radnički dol, Degidovec u Dubravi). — Autor je projekata dječjih vrtića u Sesvetama (1961) i Maglaju (1972), stambenih zgrada u